

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА БЕЖАНЦИТЕ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (2008 – 2010г.)**

СОФИЯ, 2007 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Националната програма за интеграция на бежанците в Република България (2008-2010 г.) е изготвена след задълбочен анализ на промените в нормативната уредба през последните две години и практическите постижения от предходната програма. Тя съдържа основните принципи и цели за интеграция на получените закрила чужденци в България.

Интеграцията на бежанците е един от показателите за демократизирането на обществото, за развитието и утвърждаването на човешките права и свободи. Тя е непрекъснат, динамичен и многоаспектен процес, който изисква усилия от всичките въввлечени в него участници: готовност от страна на бежанците да се приспособят към приемащото ги общество, без да е нужно да се отказват от своята културна идентичност, и съответно готовност на приемащата общност и публичните институции да възприемат бежанците като равнопоставени.

Програмата очертава в средносрочен план действията на Държавната агенция за бежанците, други държавни институции, органи за местно самоуправление и неправителствени организации за създаване на икономически, социални, политически и културни предпоставки за интеграция на бежанците в българското общество в съответствие с Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г., Протокола за статута на бежанците от 1967 г., Хартата за основните права на Европейския съюз, Директива 2003/9/ЕО на Съвета за определяне на минималните стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище, Закона за убежището и бежанците, Конституцията на Република България и вътрешното законодателство на страната.

Настоящата програма е поредна стъпка в изпълнението на една от стратегическите цели на Държавната агенция за бежанците - създаване на условия за пълноценна реализация на получените закрила в страната и за включването им в обществото като равноправни граждани. След изпълнението ѝ, в зависимост от постигнатите резултати, действията в тази насока ще бъдат продължени, допълнени или изменени.

С приемането на програмата се цели бежанците да получат равен достъп до права, да им бъде дадена възможност да разгърнат личния си потенциал и да бъдат насърчени усилията им за активно и равностойно участие в икономическия, социалния и културния живот на българското общество.

Програмата за интеграция на бежанци е насочена към чужденците, получили статут на бежанец или хуманитарен статут в Република България.

РАЗДЕЛ I: МЕРКИ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА НОВОПРИЗНАТИ БЕЖАНЦИ

Цел:

Създаване на условия за интеграция на новопризнати бежанци за период до 1 година след предоставяне на статут.

Всеки чужденец в Република България, получил статут на бежанец или хуманитарен статут, до една година от получаването му да има достъп до финансова помощ за жилищно настаняване, социално подпомагане, здравно осигуряване, обучение по български език, социална и културна ориентация.

Задължително условие за достъп до финансово подпомагане е включването на новопризнатите бежанци в курсове за изучаване на български език и социално ориентиране.

Дейности:

1. Актуализация на критериите за прилагане на пакета от мерки за интеграция на новопризнати бежанци - социално подпомагане, финансова помощ за жилищно настаняване, здравно осигуряване, обучение по български език, социална и културна ориентация, професионална квалификация и преквалификация.

Водеща институция: Държавна агенция за бежанците при МС (ДАБ при МС)

Партньори: Български Червен кръст (БЧК), Асоциация за интеграция на бежанци и мигранти (АИБМ), Каритас - България

Срок: м. януари 2008 г.

2. Прилагане на пакет от мерки за интеграция на новопризнати бежанци - социално подпомагане, финансова помощ за жилищно настаняване, здравно осигуряване, обучение по български език, социална и културна ориентация, професионална квалификация и преквалификация.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП – Агенция по заетостта (МТСП – АЗ), органи на местно самоуправление, БЧК, Асоциация за интеграция на бежанци и мигранти (АИБМ), Каритас - България

Финансиране: В рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС за съответната година

Срок: януари 2008 г. – декември 2010 г.

3. Включване на новопризнати бежанци в програми за ограмотяване, квалификация и заетост.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП, Агенция по заетостта

Финансиране: в рамките на бюджета за активна политика на пазара на труда; средства от проекти

Срок: постоянен

4. Разработване на пакет от мерки за интеграция на новопризнати бежанци със специални нужди (хронично болни, хора с увреждания, лица с предстоящо подготвяне на документи за преминаване през експертни лекарски комисии за определяне на намалена работоспособност, възрастни хора над 65 години и др.) - здравни осигуровки, включване в мобилни групи за обучение по български език, осигуряване на подслон в РПЦБ или финансово подпомагане за жилищно настаняване до 6 месеца след получаване на решение за статут или хуманитарен статут.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП – Агенция за социално подпомагане (МТСП – АСП), Национална комисия за борба с трафика на хора към Министерския съвет / НКБТХ /, БЧК, АХУ

Финансиране: В рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС за съответната година

Срок: януари 2008 г. – март 2008 г.

5. Прилагане на пакет от мерки за интеграция на новопризнати бежанци със специални нужди.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, органи на местно самоуправление, БЧК, Каритас-България, АХУ

Финансиране: В рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС за съответната година.

Срок: юни 2008 г. – декември 2010 г.

РАЗДЕЛ II: ЗАКОНОДАТЕЛНИ МЕРКИ

Цел:

Актуализиране и усъвършенстване на нормативната уредба, регламентираща правата и задълженията на бежанците, с оглед улесняване тяхната интеграция в българското общество.

Дейности:

1. Анализ на вътрешното законодателство, регламентиращо правата и задълженията на бежанците.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП, МЗ, МОН, МФ, МВР, МРРБ, МП, ДАЗД, ВКБООН, БЧК, БХК, КАРИТАС – България, АИБМ, СЖББ

Финансиране: по проекти

Срок: юни 2008г.

2. Разработване на предложения за изменение и допълнение на нормативни актове, регламентиращи правата и задълженията на бежанците.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП, МЗ, МОН, МФ, МВР, МРРБ, МП, ДАЗД, ВКБООН

Финансиране: по проекти

Срок: постоянен

3. Изработване на справочник с информация за правата и задълженията на бежанците в Република България, правомощията и функционалната компетентност на държавните институции и неправителствени организации, работещи с бежанци.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП, МЗ, МОН, МФ, МВР, МРРБ, МП, ДАЗД, ВКБООН, БЧК, БХК, КАРИТАС – България, АИБМ

Финансиране: по проекти на Европейски бежански фонд

Срок: 30.07.2008г.

РАЗДЕЛ III. ЖИЛИЩНО НАСТАНЯВАНЕ

Цел:

Осигуряване на условия за жилищно настаняване на бежанците.

Дейности:

1. Предоставяне на услуги за жилищно настаняване на бежанци: информация, помощ при административни формалности, адресна регистрация, правна помощ и консултации.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: органи на местното самоуправление, БЧК, БХК, СЖББ, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства от проекти на Европейски бежански фонд.

Срок: постоянен

2. Проучване на добрите европейски практики за жилищно настаняване на бежанци и включването им в жилищни проекти за хора в неравностойно положение.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МРРБ, ВКБООН, АИБМ, БЧК, КАРИТАС – България, други

Финансиране: средства от проекти, финансирани от Европейски бежански фонд

Срок: постоянен

3. Включване на бежанците като уязвима социална група при разработването на “Програма за осигуряване на достъп до жилища на семейства с ниски доходи”, заложена в Националната жилищна стратегия на Република България, приета с Решение № 395/14.05.2004г. на Министерския съвет.

Водеща институция: ДАБ при МС и МРРБ

Партньори: ВКБООН, БЧК

4. Предприемане на действия за включване в Наредбата за реда и условията за управление и разпореждане с общински жилища на територията на Столична община /приета с Решение № 466 по Протокол № 53 от 2005 г./ на квота от 5 общински жилища за нуждаещи се семейства на бежанци.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: Столична община

Срок: септември 2008 г.

РАЗДЕЛ IV: ТРУДОВА ЗАЕТОСТ

Цел:

Подобряване на достъпа на бежанците до трудова заетост и професионална реализация

Дейности:

1. Включване на бежанците в съществуващи програми за трудова заетост към дирекциите “Бюра по труда”.

Водеща институция: МТСП – АЗ

Партньори: ДАБ при МС, ВКБООН, ЮЛНЦ

Финансиране: в рамките на бюджета за активна политика на пазара на труда

Срок: постоянен

2. Включване на бежанците в програми за занаятчийско обучение на Националната занаятчийска камара.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: Национална занаятчийска камара (НЗК), ВКБООН, ЮЛНЦ

Финансиране: средства по проекти

Срок: постоянен

3. Обучение на бежанците за разработване и прилагане на проекти за малък бизнес.

Водеща институция: МТСП – АЗ

Партньори: ДАБ при МС, ВКБООН

Финансиране: в рамките на бюджета на активна политика на пазара на труда

Срок: постоянен

4. Провеждане на обучителни семинари със служители от дирекциите “Бюра по труда” за работа с бежанци.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП – АЗ, ВКБООН, АИБМ, БЧК, ББС, СЖББ, КАРИТАС – България

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти

Срок: постоянен

РАЗДЕЛ V: ОБРАЗОВАНИЕ

Цел:

Подобряване достъпа на бежанците до държавната образователна система.

Дейности:

1. Нормативно регламентиране на достъпа на възрастни бежанци без образование до държавната образователна система на Република България.

Водеща институция: ДАБ, МОН

Партньори: ВКБООН

Срок: 2008 г.

2. Изследване на трудности, които срещат бежанците при интеграцията в училище и набелязване на мерки за тяхното преодоляване.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МОН, ВКБООН, СЖББ, БЧК, Дружество на ООН в България, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ, средства по проекти

Срок: 2008 г.

3. Съдействие на бежанците, които поради природни бедствия или военни действия на територията на държавата, в която са се обучавали, или други, независещи от тях причини, не могат да представят документи за завършени етапи на обучение, степен на образование и професионална квалификация за установяване на тези факти по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: ВКБООН, МП, МОН, БХК, БЧК, АИБМ

Финансиране: по проекти

Срок: постоянен

4. Провеждане на обучителни семинари с учители, работещи с деца – бежанци.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МОН, Дружество на ООН в България, СЖББ, БЧК, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ, средства по проекти

Срок: 2008 – 2010 г.

РАЗДЕЛ VI: СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Цел:

Подобряване достъпа на бежанците до социални помощи и услуги.

Дейности:

1. Провеждане на обучителни семинари със социални работници по специфичните аспекти на социална работа с бежанци.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП – АСП, ВКБООН, АИБМ, БЧК, СЖББ, КАРИТАС – България

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти

Срок: постоянен

2. Включване на социални посредници в дейностите по социално подпомагане на бежанците.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП – АСП, БЧК, СЖББ, КАРИТАС – България, АИБМ

Финансиране: средства по проекти

Срок: 2008 г.

3. Разработване и разпространение на информационни материали, относно правата и задълженията на бежанците в областта на социалното подпомагане.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МТСП – АСП, ВКБООН, БЧК, КАРИТАС – България, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти на Европейски бежански фонд.

Срок: постоянен

РАЗДЕЛ VII: ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Цел:

Подобряване достъпа на бежанците до здравеопазване.

Дейности:

1. Включване на бежанците в национални програми за здравна профилактика и превенция.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МЗ, НЗОК, ВКБООН, БЧК, КАРИТАС – България, СЖББ

Финансиране: в рамките на утвърдените средства по бюджета на НЗОК

Срок: постоянен

2. Провеждане на обучителни семинари с лични лекари и стоматолози по специфичните здравни проблеми и потребности на бежанците.

Водеща институция: : ДАБ при МС

Партньори: Български лекарски съюз (БЛС), Съюз на стоматолозите в България (ССБ), ВКБООН, АИБМ, БЧК, КАРИТАС – България

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти

Срок: постоянен

3. Включване на посредници /лица от бежанските общности с говорим български език/ за улесняване достъпа на бежанците до здравни услуги.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: БЧК, КАРИТАС – България, СЖББ, АИБМ

Финансиране: средства по проекти

Срок: 2008 г.

4. Изготвяне и разпространение на актуални информационни материали по отношение на превенцията и лечението на СПИН, туберкулоза и полово предавани инфекции.

Водеща институция: МЗ, ДАБ при МС

Партньори: НЦЗПБ, СБАЛИПБ /специализирани болници за активно лечение на инфекциозни и паразитни болести/, СБАЛББ /специализирани болници за активно лечение на белодробни болести/, РИОКОЗ, ВКБООН, БЧК, КАРИТАС – България, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС и МЗ- национални програми за превенция и контрол на ХИВ/СПИН, полово предавани инфекции и туберкулоза, безвъзмездна

помощ от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария

Срок: постоянен

5. Осигуряване на универсален достъп до услуги за превенция, диагностика, лечение, грижи и подкрепа по отношение на ХИВ/СПИН и туберкулоза за всички нуждаещи се бежанци.

Водеща институция: МЗ, ДАБ при МС

Партньори: НЦЗПБ, СБАЛИПБ, СБАЛББ, РИОКОЗ, ВКБООН, БЧК, КАРИТАС – България, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС и МЗ- национални програми за превенция и контрол на ХИВ/СПИН, полово предавани инфекции и туберкулоза, безвъзмездна помощ от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария

Срок: постоянен

РАЗДЕЛ VIII: БЕЖАНЦИ СЪС СПЕЦИАЛНИ НУЖДИ

Цел:

Улесняване достъпа на бежанците със специални нужди до права и услуги.

Дейности:

1. Включване на попечители и приемни семейства в утвърдените от ДАЗД, АСП и МТСП специални програми за обучение на професионални приемни родители за отглеждане на непридружени малолетни и непълнолетни деца–бежанци като специфична целева група.

Водеща институция: ДАБ при МС, ДАЗД

Партньори: НКБТХ при МС, МТСП- АСП, ВКБООН, БХК, КАРИТАС – България, БЧК, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, ДАЗД, средства по проекти

Срок: 2008 г.

2. Периодично обучение на служители, работещи с бежанци със специални нужди – непридружени малолетни и непълнолетни деца бежанци, бежанци жертва на мъчение, физическо или сексуално насилие, лица с увреждания и други.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, ВКБООН, Център за подпомагане на хора, преживели изтезание (АСЕТ), БХК, Център “Надя”, АИБМ, АХУ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти на Европейски бежански фонд.

Срок: постоянен

3. Включване на бежанци със специални нужди в различни форми на психо-социална работа, медицински грижи, социален патронаж, културни дейности и други услуги.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, МТСП-АСП, КАРИТАС – България, АСЕТ Център “Надя”, БЧК, СЖББ, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти

Срок: постоянен

4. Осигуряване на социални услуги и консултации на бежанци със специални нужди: информация относно техните права, асистирание пред институции и ведомства, правна помощ и съдействие за решаване на техните проблеми.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, БЧК, БХК, КАРИТАС – България, СЖББ, АИБМ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти на Европейски бежански фонд

Срок: постоянен

5. Насочване на бежанци, жертви на трафик, мъчения, физическо или сексуално насилие за съдействие, консултация и психологическа помощ към специализирани центрове и програми.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, АСЕТ, ДАЗД, КАРИТАС – България, Център “Надя”, БЧК, СЖББ, АИБМ, АХУ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти на Европейски бежански фонд.

Срок: постоянен

6. Прилагане на алтернативни форми за обучение по български език и професионална квалификация, съобразени с индивидуалните нужди и възможности на бежанците със специални нужди – жени бежанки; родители, отглеждащи сами децата си, възрастни бежанци, бежанци с увреждания.

Водеща институция: ДАБ при МС, МОН

Партньори: МТСП-АСП, БЧК, КАРИТАС – България, СЖББ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, МОН, средства по проекти

Срок: постоянен

7. Създаване и поддържане на единна база данни с информация за бежанците със специални нужди.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, ВКБООН, БЧК, АСЕТ, КАРИТАС – България, Център “Надя”, СЖББ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти

Срок: постоянен

8. Изготвяне на наръчник за работа на служители от държавната администрация, органите за местно самоуправление и неправителствените организации с бежанци със специални нужди.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, МТСП, МЗ, МОН, ДАЗД, НЗОРБ, ВКБООН, БЧК, КАРИТАС – България, АСЕТ, Център “Надя”, БЧК, СЖББ, АИБМ

Финансиране: средства по проекти на Европейски бежански фонд.

Срок: 2008 г.

РАЗДЕЛ IX: ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

Действащият Закон за защита срещу дискриминацията урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното предотвратяване и цели да осигури на всяко лице правото на:

1. равенство пред закона
2. равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот
3. ефективна защита срещу дискриминацията

Цел: Осигуряване на правото на бежанците на равенство пред закона, равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот и ефективна защита срещу дискриминация.

Дейности:

1. Сътрудничество с Комисията за защита от дискриминация съгласно Закона за защита срещу дискриминацията.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, ангажираните министерства, ведомства и ЮЛНЦ

Срок: постоянен

2. Разработване и провеждане на медийна политика насочена към създаване на благоприятна среда сред българското общество, подкрепяща интеграцията на бежанците.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: медии, ангажираните министерства, ведомства, ВКБООН и ЮЛНЦ

Финансиране: в рамките на утвърдения бюджет на ДАБ при МС, средства по проекти на Европейски бежански фонд.

Срок: постоянен

3. Създаване на специализирана интернет страница, посветена на интеграцията на бежанците, съдържаща информация за всички мерки и възможности за интеграцията им в Република България.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: ВКБООН, АИБМ, БЧК, Каритас-България
Финансиране: средства по програми на Европейски бежански фонд.

4. Взаимодействие с Националната институция Омбудсман за защита правата на бежанците.

Водеща институция: Омбудсман, ДАБ при МС

Партньори: НКБТХ при МС, ДАБ при МС, МП, МОН, МЗ, МТСП, ВКБООН и ЮЛНЦ

Срок: 2008 г.

5. Насърчаване разработването и въвеждането на учебни модули и програми за запознаване на ученици и студенти с правата, културата, традициите и живота на бежанците.

Водеща институция: ДАБ при МС

Партньори: МОН, Висши учебни заведения, ВКБООН и ЮЛНЦ

Срок: постоянен

РАЗДЕЛ X: МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Ефективното изпълнение на програмата изисква осигуряването на постоянен мониторинг и оценка на изпълнението на целите.

В хода на реализация на дейностите по Програмата ще се извършва:

1. Създаване на Съвет по интеграция на бежанците в България с представители на всички държавни институции и неправителствени организации, участващи в реализирането на Програмата.
2. Контрол по спазване на законодателството в областта на жилищното настаняване, здравеопазване, социално подпомагане, образование, трудова заетост, защита от дискриминация на бежанците.
3. Анализирани на резултатите от мерките за интеграция на новопризнати бежанци през първата година след връчване на решението за статут, чрез провеждане на анкети, обсъждания, становища от експерти и други.
4. Годишен отчет за изпълнение на програмата пред Министерския съвет и ежегодна актуализация с възможност за допълнения и изменение.

Списък на съкращенията по азбучен ред

АЗ – Агенция по заетостта към Министерство на труда и социалната политика

АИБМ – Асоциация за интеграция на бежанци и мигранти

АСП - Агенция за социално подпомагане към Министерство на труда и социалната политика

АСЕТ – Център за подпомагане на хора, преживели изтезание

АХУ – Агенция за хората с увреждания

ББС – Български бежански съвет

БЛС - Български лекарски съюз

БХК – Български Хелзински комитет

БЧК – Български Червен кръст

ВКБООН – Върховен Комисар на ООН за бежанците

ДАБ при МС – Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет

ДАЗД – Държавна агенция за закрила на детето

МВР – Министерство на вътрешните работи

МЗ – Министерство на здравеопазването

МОН – Министерство на образованието и науката

МП – Министерство на правосъдието

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

МФ – Министерство на финансите

НАПОО при МС - Национална агенция за професионално образование и обучение при МС

НЗК - Национална занаятчийска камара

НЗОК – Национална здравноосигурителна каса

НКБТХ при МС- Национална комисия за борба с трафика на хора при Министерския съвет

НОИ – Национален осигурителен институт
НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България
НЦЗПБ- Национален център за заразни и паразитни болести
РИОКОЗ- Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве
СБАЛББ- специализирани болници за активно лечение на белодробни болести
СБАЛИПБ- специализирани болници за активно лечение на инфекциозни и паразитни болести
СЖББ – Съвет на жените бежанки в България
ССБ - Съюз на стоматолозите в България
ЮЛНЦ – Юридически лица с нестопанска цел